

İBADETLERE, TOPLUMSAL VE AHLAKİ KURALLARA DAİR HADİSLER

*el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âki-
betü li'l-muttakîn es-salâtu ve's-selâmu alâ
seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî
ecmaîn.*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-
kitâbi kitâbullâh fe-enne efdale'l-hedyi hedyu
Muhammedin sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem
ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muh-
desin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle
dalâletin fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili
ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme en-
nehû kâl:*

لَا رِضَاعَ بَعْدَ الْفِصَالِ وَلَا وَصَالَ وَلَا يُثَمَّ بَعْدَ الْحُلْمِ
وَلَا صَمْتُ يَوْمٍ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا طَلَّاقَ قَبْلَ النِّكَاحِ

*Lâ rıdâ'a ba'de'l-fisâli ve lâ visâle ve lâ
yütme ba'de'l-hulmi ve lâ samte yevmin ile'l-
leyli ve lâ talâka kable'n-nikâhi.*

Mamalar çıktı. Çocuklarımızı mamalarla
da besliyoruz. Sütannelik şeysi yok. Fakat bu
süt emme ancak iki sene içindedir. Mesela bir
insan bir annenin sütünü emer, kaç yaşınday-
ken? Dört yaşındayken, beş yaşındayken

çocuğu sevmek suretiyle memesinden biraz ona süt verir. Bunun şeysi olmaz, süt ile alakası yoktur onun. Süt devri geçti. Süt devri iki yaşına kadar. O iki yaşın içine ana rahmindeki dokuz ay da dahildir. Ana rahminde dokuz ay beslenmesiyle dışarıya çıktıktan sonraki müddet içerisindeki iki sene sürüyor. Bu iki sene içinde emerse bir kimse o annenin sütünü, o (süt)kardeş olur. Ama iki sene geçtikten sonra emmiş ondan şey lazım gelmez. [o süt kardeş olmaz]

Ve lâ visâle. Bugünün orucunu yarına katmak o da caiz değil. Yani akşam iftar etmiyor, iftar etmeden ertesi günün orucuna niyetleniyor, caiz değil.

Ve lâ yütme. Yetimlik de yok, yetim sayılmaz. *Ba'de'l-hulmi.* Büluğa erinceye kadardır yetimlik. Büluğa eriştikten sonra yetimlikte kalmıştır.

Ve lâ samte yevmin ile'l-leyli. Akşama kadar hiç kimseyle konuşmuyor, sükût orucu tutuyor. O da caiz değil. Sükût orucu olmaz.

لَا شُؤْمَ فَإِنَّ يَكُ شُؤْمٌ فَفِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ
وَالْمَسْكَنِ

Lâ şûme. Fe in yekü şûmün fefi'l-ferasi ve'l-mer'eti ve'l-meskeni.

Bu uğursuzluk, uğursuzluk denilen bir şey yok. Eğer uğursuzluk olsa olsa üç şeyde olur. Birisi at da olur. O attır ki seni rahat yürütmez. Teper, ısırır, üstünden atar. Bu at uğursuz bir at. Yürümüyor doğru, gitmiyor veyahut insanı hırpalıyor üzerinden. O at, iyi bir at değil, uğursuz bir at.

Ve'l-mer'eti. Birisi de olsa olsa bir kadındır ki, kötü bir ahlâkı vardır, seni mütemadiyen incitir, rahat yüzü göremezsın onun yanında. O da uğursuz bir kadındır. Efendisini daima incitiyor. O da uğursuz bir kadın.

Üçüncüsü, *ve'l-meskeni.* Bir de bir meskende uğursuzluk vardır ki, işte daracıktır, misafir alamazsın, oturacak yer bulamazsın, yatacak yer bulamazsın, damı akar, bacası akar, rahatlık vermeyen bir ev. O da uğursuz bir ev sayılabilir.

a. Namaz ve İbadet Adabları

لَا صَلَاةَ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَلَا بَعْدَ
الْفَجْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ إِلَّا بِمَكَّةَ إِلَّا بِمَكَّةَ

Lâ salâte ba'de'l-asri. İkindiden sonra, ikindi namazı kılındıktan sonra nafile namaz kılınmaz. İkindi namazı kılındıktan sonra nafile namaz kılınmaz. Ancak borç namaz varsa o

kılınır. Borçlara müsaade var. *Hattâ tağrube's-şemsü*. Güneş batıncaya kadar, ikindiden sonra nafile namaz caiz değildir.

Ve lâ ba'de'l-fecri. Şafak söktükten sonra da güneş doğuncaya kadar nafile bir namaz kılınmaz. Ancak o günün sünneti kılınır. *Hattâ tatlu'a's-şemsü illâ bi-Mekketi illâ bi-Mekketi*. Bir rivayette üçüncü bir defa da illâ bi-Mekketi. Mekke müstesna. Mekke de güneş doğmadan da kılınır, doğduktan sonra da kılınır, zeval de de kılınır, her zaman kılınır. Orası müstesna bir yer.

Mekruh vakitler. Buralarda mesela abdest alınır, abdestin bir namazı vardır, sünnetü'l vudû derler. Onu kılmak için mesela namazdan evvel abdest almışsınızdır, fakat namazdan evvelki zaman öğlen üstü ise kerahet girdi demektir. O zaman o sünneti kılmak caiz değil.

Tahiyyetü'l-mescid vardır, camiye girince caminin hakkı iki rekât bir namazdır. Onu kıla-
cağız ama öğleye de beş dakika var, on dakika var. Bu zaman da kerahet vaktidir, o zaman da kılınmaz. İçeriye girdikten sonra kıldığımız bi-
zim mezhebimize göre, öğle sünnet namazı kılıyoruz ya. Bu öğlenin sünneti hem abdestin vudûuna hem tahiyyetü'l-mescide de kâfidir.

لَا صَلَاةَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ

Lâ salâte licâri'l-mescidi illâ fi'l-mescidi.

Caminin komşusuna, caminin komşusuna evinde namaz kılmak caiz değildir. *Illâ fi'l-mescidi.* Ancak mescide gelecek de orada namaz kılacak. Ama mazur olur, müstesna. Mazurlar her yerde müstesnadır. Yalnız bir yanlış iş var. Ramazan-ı şeriflerde ekseriyetle evlerde hoca tutup, hafız tutup namazı ev halkıyla beraber kılma âdeti türemiştir. Bu âdet doğru bir âdet değildir. Caminin cemaatine noksanlık îras eder. Senin evinin faziletini istiyorsan sen evinde istediğin kadar namaz kıl. Başka zamanları ne yaparsan yap. Fakat cemaatin dağılmasına, azalmasına vesile olacak her şeyden sakınmak lazım.

Şimdi bunu da iyi dinleyiniz.

لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ طَعَامٍ وَلَا وَهُوَ يُدَافِعُهُ الْأُخْبَثَانِ

Lâ salâte bi-hadrati ta'âmin. Yemek hazırlanmışken namaz da caiz değildir. Yemek hazırlanmış, siz de namaz vakti de gelmiş, ezan da okundu, namazı kılacaksınız. Şimdi orada o zaman namaz caiz değildir, demesi. Bir daha var.

Ve lâ ve hüve yüdâfi'uhü'l-ahbesâni. Bir de sıkışmışsınız, abdestiniz daralmış, taze abdest almaya vakit yok, ezan okundu. Şimdi o şu abdestle şu namazı kılıvereyim diyerekten sıkışarak bu namazı kılmak bu da caiz değildir. Kerahet vardır. Çünkü namaz huzûr-u İlâhîyede sakin kalabilmek ve o huzurun tadını tadabilmek. Bu ikisi de o huzura manidir. Aklın yemekte kalır, şu yemeği yeseydik. Karnın acıkmış. Onun için karnını doyur, huzur ile Rabbi'l-âlemînin divanına dur. Öteki taraftan sıkışmışsın, abdestin tazelenmesi lazım. Şu namazı kılıvereyim derken, namazda nasıl namaz kıldığını bilemezsin. Bu da caiz değil. Maksat orada huzuru temin etmek idi. Hâlbuki onların ikisi de huzuruna mâni oldu senin. Huzuruna mâni olan gerek menfaatini gerek böyle şeylerden dolayısıyla olsun onları giderip de huzur içerisinde namaz kılabilmeye gayret etmek lazım. Bu huzur da kolaycacık bir şey değil tabi. Öyle yapmacıktan da olmuyor. Boynunu bük, belini bük, başını bük, ne yaparsan yap, hep yapmacıklıdır bunlar. Yapmacık. Gönül, huzurda olacak olan gönüldür. Gönül Allah ile olamadıktan sonra, hiç. Bedenimizi çeviriyoruz kibleye. Hepimiz ona dönüyoruz elhamdülillah.

Kıble neresi? Kâbe. Nedir o da? Bir binadır işte. İbrahim aleyhisselamın yaptığı, Âdem aleyhisselamın yaptığı bir binadır. O binaya dönabiliyoruz da o binaların sahibi, bu varlıkların sahibi olan Allah Celle ve Alâya bu gönül dönmezse ne yapalım o vücudun dönmesini. Vücudun dönmesi başka. Asıl dönecek olan gönüldür, gönlün Allah'a dönmesi lazım. Eğer o namazdaki gönül Allah'la değildir. Allah affetsin kusurlarımızı, affetsin kusurlarımızı.

Bak şimdi bunlar hep birbirini bağlı.

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا وُضُوءَ لَهُ وَلَا وُضُوءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرْ
اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ

Lâ salâte limen lâ vudûe lehû. Hepimiz biliriz ki abdestsiz namaz olmaz. Abdestsiz namaz olur mu? Olmaz. Bektâşi ben kıldım oldu demiş. Öyle şey olur mu? İşin başı abdest. Onun için bile abdeste.

Ve lâ vudûe. Abdest de yoktur. *Li-men lem yezkuri's-mellâhi aleyhi.* Allah'ın ismini anmadan abdest, abdest değildir. Bismillâhirrahmânirrahîm demiyor. Hemen şap şup yıkandı. Ne oldu? Besmele-î şerifi çekilmeden, Allah'ın ismi alınmadan yapılan abdest, sahih bir abdest değildir, kâmil bir abdest değildir.

Kâmil. Allahu Teâlâ'nın ismini anılmadan her şey öyle. Allahu Teâlâ'nın ismini anılmadan layık olmuyor.

Yine bunu ikinci bir hadîste yine rivayet ediyor.

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا وُضُوءَ لَهُ وَلَا وُضُوءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرْ
اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ؛ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ مَنْ لَا يُؤْمِنُ
بِي وَلَا يُؤْمِنُ بِي مَنْ لَا يُحِبُّ الْأَنْصَارَ

Lâ salâte li-men lâ vudûe lehû. Abdestsiz adamın namazı namaz değildir. Olmaz. Nasıl ki abdestsiz namazı namaz değilse.

Ve lâ vudûe li-men lem yezkuri's-mellâhi teâlâ aleyhi. Allahu Teâlâ'nın ismini anmayarak alınan abdest, abdest değildir. Abdestsiz namaz nasıl olmuyorsa Allahu Celle ve Alânın ismi anılmadan alınan abdestle öyle oluyor yani. İkisinin yan yana getirmek lazım.

Ve lâ yü'minü billâhi. Allah'a iman etmiş sayılmaz. Ben biliyorum ya bu mülkün sahibi Allah'tır. Şimdi Amerikalısı da diyor bunu, İngiliz'i de diyor. Her dinin gavuru, hangi dinde olursa Allah diyor. Ama kaç diyor diyor? Dört. Allah diyor yani. Allah demek caiz değildir. *Men lâ yü'minü bâ.* Muhammedü'r-Resûlullah

demedikçe iman sahibi olamaz. Lâ ilâhe illallah tamam olmadı, Muhammedü'r-Resûlullah demedikçe. Ona iman etmedikçe. Onun için, ama o da Allah diyor? Öyle boş lafa aldanma ya!

Ve lâ yû'minü bî. Bana da iman etmiş sayılmaz. Dikkat edin, bana da iman etmiş sayılmaz. *Men lâ yuhibbü'l-ensâr.* Benim ensar olan Medineli kardeşlerimi sevmedikçe, onlara inanmadıkça yine mü'min etmiş sayılmaz.

Şimdi insanlar arasında bir acayip şey çıktı, bunu ben sevmem. Niçin Ali ile kavga ettim, Veli ile kavga etti. Allah esirgeye. Sanane yav. O zaman olan olmuş, bitmiş, gitmiş. Sana bugün Resûlullah'ın emri, Allah'a iman, Peygambere iman, ashabı sevmek. Kim olursa olsun. Kavga etmişler yav. İşte benim Ali'm böyle dedi. Senin Ali'nde, benim Ali'm de Allah'ın kulu.

Bak aziz kardeş iyi dikkat ediniz! Bugün müslümanlık kardeşlikten ibaret diyorum her zaman da yine de bir tekrar edeyim. Müslümanlık kardeşlikten ibarettir. Kardeşler arasındaki ayrılık büyük felaketler doğurur. Büyük felaketler doğurur. Yine açıkça tabir edeyim, söyleyeyim. Nurculuk ve emsali olarıktan ayrılıklar ihdas etmek büyük felaketler doğurur.

Bugün de doğurur yarın da doğurur. Hz. Ali'nin kerremallahu veche zamanında, Hz. Ali'ye, Ali'yim diyerekten bayılanlar ertesi gün Ali'yi Allah'ın yerine çıkardılar. Allah'ın yerine çıkardılar Hz. Ali'yi. İşte bugün Bağdat taraflarında ve Taif taraflarından dün birisi geldi, o da öyle diyor. Eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Aliyyü veliyullah okuyor ezanı, Bağdat da da öyle okuyor. Birçok insanlar bugün kızılbaş dediğimiz taife buradan türemiştir işte. Netice de bak Hz. Ali'yi sevmenin ifratın neticesi kızılbaşlığa götürmüştür insanları. Bugün de öyle. Ben Aliciyim diyor. E Aliciysen hani namaz?

İfrat her şeyde mezmumdur. Yemekte bile bol bir bal, fazla yiyin ifrat, seni hasta eder yahu. Baldır her tarafı şifa ama kararınca ye yahu. İnsanlar da birbirini kararınca severler. Kararından fazlaya çıkardın mıydı bu ulûhiyet mertebesine götürürler yarın insanları. Bugün adam ben o muhterem bir zattır, hepimiz severiz, elini de öperiz, ayağını da öperiz, güzel, iyi bir insandır ama kuldur kul! Allah'ın kuldur. Peygamber diyor ki:

Beni, beni haddinden fazla yükseltmeyin. Beni haddinden fazla yükseltmeyin deyince,

bugün insanlar insanlara öyle paye verdiler ki yarın Allah diyecekler. Bugüne bakma sen. İşte Hz. Ali meydanda. Hz. Ali efendimize fazla ifratlarıyla bugün ezanı bile değiştirmişlerdir.

b. İslam’da Zarar Vermemek

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ مَنْ ضَارَّ ضَارَّهُ اللَّهُ وَمَنْ شَاقَّ شَقَّ
اللَّهُ عَلَيْهِ

Lâ darara ve lâ dırâra.

Buna çok dikkat lazım.

Lâ darara ve lâ dırâra. Kimse kimseye zarar etmek caiz değildir. Hiçbir surette zarar edemezsin. İncitemezsin, darıltamazsın, zarar yapamazsınız. Zarar yaptıysalar zarara mukabele edemezsin. Müslümanlığın icabı. O bana bir tokat vurdu, ben de ona bir tokat vurayım. E caizdir amma o kanunun işi, sen de o mukabeleyi bırak. O bana sövdü, ben de ona söveyim. Arkası ölüme gider. O bana sövdü bende ona söveyim derken, bakarsın ki dannn diye tabancalar patlar, bıçaklar kalkar, işte ölümler meydana gelir, hapisler meydana gelir. Onun için kimseye zarar etmemeye çalış ve zararlara da mukabele etmemeye çalış. Allah'a havale et yahu. Susuver, sakın ol.

Men dârra. Yaptık zarar. Zarar ne olacak. Yaparız işte. Bu insanların bazısı efe dediğimiz tabaka var insanların arasında ki daima böyle çirkin hareketlerden hoşlanırlar. Böyle bir zarar yaptığı vakitte, *Dârrahullâhu.* Onun cezasını verecek olan Allah'tır. Ona Allah kim bilir neler yapacaktır.

Ve men şâkka. Eziyetler ediyor. *Şakkallahu aleyhi.* Allahu Teâlâ da onun üzerine çeşitli meşakkatler verir.

Yine:

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ وَلِلرَّجُلِ أَنْ يَضَعَ خَشْبَةً فِي
حَائِطِ جَارِهِ؛ وَالطَّرِيقُ الْمِيتَاءُ سَبْعَةُ أَذْرُعٍ

Lâ darara ve lâ dırâra ve li'r-racûli en yeda'a haşebeten fî hâitî cârihî. Komşuyuz yan yana, komşumuzun bir duvarı var. Ben de bir odacık yapmak istiyorum. Oraya bir direk koyayım da bu tarafına da bir duvar yaparım, olur bir ev. Öteki diyor ki, yok bu benim duvarım, bunun üstüne koyamazsın. Öyle şey olmaz. Müslümanlık da kardeşlik de böyle mâni böyle şeylere mâni olmak caiz değil. Bunlar cahil adamların işleri. Olmaz, bu duvar benim. Ben koydurtmam. Sen de kendine bir duvar yap,

öyle koy der. Hâlbuki bu caiz değil. Oraya peki kardeşim koy, sen de koy, ben de koyarım bu taraftan. Sana da bir oda olur, bana da bir oda olur.

Ve li'r-racüli en yeda'a haşebeten. Haşebe, direk. Direk koyacak. *Fî hâitı cârihî.* Komşusunun duvarına bir direk koyacak. Onunla bir oda yapacak yahut kümes yapacak tavuğuna, hayvanına.

Ve'tarîku'l-mî tâu seb'atü ezru'in.

Bunların ezberlenmesi lazım.

c. Allah'ın Rızasını Kazanmak İçin İtaat ve Aklın Önemi

لَا طَاعَةَ لِأَحَدٍ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِنَّمَا الطَّاعَةُ فِي
الْمَعْرُوفِ

Lâ tâ'ate li-ehadin fî ma'siyetillâhi. Allah'a mâsiyet yerinde hiç kimseye itaat olunmaz. Diyor ki, şunu iç, fakat haram bir şey. Allah'a isyan var orada. Onun için ona itaat edip de onu içemezsin. İsyan var. Hâlbuki biz o isyan için para veriyoruz ona, para da veriyoruz. Ondan sonra sen haydi şunun işini yap diyerekten. Onun günahının altından nasıl çıkılır bilmem.

Inneme't-tâ'atü fi'l-ma'rûfi. Taat, Allahu Teâlâ'nın şeriatının razı olduğu yerlerdedir başka yerde olmaz.

Daha açık bir tabirle bunu ikinci bir hadîste:

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

Lâ tâ'ate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hâliki. Hâlık'a isyan olan bir yerde mahluka itaat caiz değildir, ve's-selam.

Mahluk olunca anan da içinde, baban da içinde. Anam böyle istiyor, babam da böyle istiyor diyerekten haram olan, isyan olan bir yerde onlara itaat caiz değildir. Başkasına hiç olmaz tabiatıyla. En çok insanın itaat edeceği anasıyla babasıdır. Onlara da itaat caiz değildir. Mahluka, Allah'a isyan olduğu yerde.

لَا عَقْلَ كَالْتَّدْبِيرِ فِي رِضَى اللَّهِ وَلَا وَرَعَ كَالْكَفِّ عَنِ

مَحَارِمِ اللَّهِ وَلَا حَسَبَ كَحُسْنِ الْخُلُقِ

Lâ akla ke'd-tedbîri fî rıdallâhi. Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanmak için tedbire riayet etmek kadar akıldan üstün bir şey yoktur. Akıl, Allahu Teâlâ'nın rızasını kazanmak için yapılan tedbirlerdedir. Yapılan tedbirde ki, bu tedbir de Allahu Teâlâ'nın rızasının kazanılması

hususunda aklını nasıl kullanabiliyorsan işte o akıl akıldır.

Ve lâ vera'a ke'l-keffi an mahârimillâhi. Allahu Teâlâ'nın haramlarından uzak kalmak kadar verâ yoktur. Verâ, şüphelhâttan içtinab ya. İşte Allahu Teâlâ'nın yasaklarından içtinab etmek verâdır, başka türlü verâ olmaz. Boyun bükmeyle, esbab değiştirmekle, şununla bununla olmaz.

Ve lâ hasebe kehüsni'l-huluki. Haseb mezhep para etmez. Ben filanın evladıyım. Olmaz. *kehüsni'l-huluki*, ahlâkın güzel değilse kimin evladı olursan ol.

لَا فَقْرَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا غِنًى أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا
عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ

Lâ fakra eşeddü mine'l-cehli. Cahillikten daha ziyade fakirlik yoktur. Cahil kimdir?

Dinini bilmeyen adamdır. Dinini bilmeyen insana cahil derler. Ama sen her şeyi biliyorum diyorsun. Her şeyi bilmek para etmez. Dinini bilmiyorsun daha. Dinini bilmemek Allah bilmemekten ileri geliyor. Allah'ı bilince Allah'ın emrettiği dinini de bileceksin. Bunları bilememek en büyük cahilliktir. İşte ben filan yerden şu kadar diplomam var benim evimde. Ama iyi

ama Allah'tan haberin yok, bu mülkün sahibine inanmıyorsun, Peygamberine inanmıyorsun, kitabına da inanmıyorsun. Daha bundan başka cahillik olur mu dersin? En büyük cahillik bu. Sen başındaki takkenin, dört tane telden ibaret takkenin kendi kendine olacağına inanmıyorsun da bu koskoca kâinatı sahiptir yapıyorsun ya. Bu koskoca kâinatı içindekilerle beraber tabiatın icadıdır diyorsun. Öyleyse senin başındaki takke? O da tabiatın icadı. Altında oturduğün halı da kendi kendine olmuş. Adama deli derler. Onun için buyuruyor ki:

Lâ fakra eşeddü mine'l-cehli. Lâ ğinen e'vedü mine'l-akli. Akıldan daha büyük bir zenginlik yok. Akıldan büyük daha zenginlik yok. En büyük zenginlik akıl. Bu çocuğuna çok miras bırakacaksın, milyonlar. Para etmez. Ona bir güzel akıl öğret. Akıllı yetiştir onu.

Velâ ibâdete ke't-tefekkür. Düşünce kadar büyük bir ibadet de yoktur. Düşün, Allah'ı bulmaya git. Tefekkür et, bu mülk nasıl olmuş.

Ya demin söylediler, bir adam, cahil bir adam. Yav demiş, bu adamlar nasıl adamlar. Cahil adam. Şu demiş gökteki yıldızlar nasıl duruyor demiş. Bunu tutan olmadan bu durur mu demiş. İnsanda bir parça akıl olmazsa ne

yaparsın yav. Her söylenene insan inanır mı ya? İnanacağın bir şey, benim aklımı kabul etsin diyor nasıl da inanayım? Tabiat kanunu. Nasıl tabiat kanunu bu yahu. Koskoca dünya böyle hangi cazibeyle durur yahu? Nasıl bir cazibe olmak lazım ki tutabilsin. Bu koskoca milyarlarca insan var üzerinde. Bunu nasıl zapt eder yahu? Bu Allah'ın kudretinden başka bir şey midir dersin? İşte Allahu Teâlâ'nın kudreti. İster cazibeden olsun, isterse neden olursa olsun. O Allah'ın kudretidir. Senin cazibe dediğin şey Allahu Teâlâ'nın kudreti. Bu kudret-i İlâhiyedir o. Sen o kudret-i İlâhidir diyemiyorsun da cazibedir diyorsun. İşte alt tarafı bu. Bundan daha büyük cahillik olmaz.

Bakınız şuna da.

d. İbadet Adabı ve Hac Kuralları

لَا قِرَاءَةَ إِلَّا بِتَدَبُّرٍ وَلَا عِبَادَةَ إِلَّا بِفَقْهِهِ وَمَجْلِسُ فَقْهِهِ
خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً

Lâ kirâete illâ bi tedebbürin, ve lâ ibâdete illâ bi fıkhin, ve meclisü fıkhin hayrun min ibâdeti sittîne seneten.

Lâ kirâete illâ bi tedebbürin. Okumak, okuyoruz. Para etmez. *İllâ bi tedebbürin.*

Düşünerek, okuduğunun, okuduğunu anlayarak, tedebbür ile okunan okunandır. Yoksa ne okuduğunu bilmeyerek teybin işte, aç şimdi teybi, demin bir hafız okuyordu, evden dinledim. Ne güzel sesi var, hoş. Ben dedim gelmişler. Çok güzel okuyor. Ama bu tedebbür olmayınca bu okumalar fayda vermiyor.

Ve lâ ibâdete illâ bi fıkhin. Bak bak bak. *Ve lâ ibâdete.* İbadet de sahih olmaz. *İllâ bi fıkhin.* İlmini bilmek suretiyle. İlmini bilmek suretiyle. Hangisi farzdır, hangisi vaciptir, hangisi sünnettir, hangisi müstehaptır, neyi yapamazsam secde-i sehîv lazım olur, neyi yapamazsam bir şey lazım gelmez. Mesela. Bunları bilmedikçe de ibadet sahih olmaz. Şimdi şunu da dinleyin ama.

Ne kadar büyük bir tebşirat. *Ve meclisü fıkhin.* Bir meclis ki, o mecliste Allahu Teâlâ'nın emirleri ve Peygamberimizin sözleri söylenir. *Hayrun min ibâdeti sittîne seneten.* Bu meclisteki olan amel dolayısıyla bir ibadettir ki altmış senelik ibadete tekabül eder. On dan hayırlı yani. *Hayrun* diyor. *Min ibâdeti sittîne seneten.* Altmış sene ibadet edeceksin ama fık hın yok. Allah ve Resûl'ün sözlerini

dinlemiyorsun. Bu, onu dinlediğin vakit bu altmış senelik ibadetinden hayırlı olur.

لَا قَوْلَ إِلَّا بِعَمَلٍ وَلَا قَوْلَ وَلَا عَمَلَ إِلَّا بِنِيَّةٍ وَلَا قَوْلَ
وَلَا عَمَلَ وَلَا نِيَّةَ إِلَّا بِإِصَابَةِ السُّنَّةِ

*Lâ kavle illâ bi amelin, ve lâ kavle ve lâ ame-
le illâ bi niyyetin, ve lâ kavle ve lâ ame-
le ve lâ niyyete illâ bi isâbeti's-sünneti.*

Onun için diyor ki:

Lâ kavle illâ bi amel. Sözün hükmü yok. Eğer sözünün amelini yapabiliyorsan o zaman iyi. *Ve lâ kavle ve lâ ame-
le illâ bi niyyetin.* Sözün iyi. Efendim amelin de iyi ama niyyetin nedir Allah bilir. Niyetin iyi olmadıkça, gelir mesela bir insan güzel okur, güzel de namaz kılar ama içerisini bilmiyoruz ki belki beni kandır-
mak için yapıyor, belki seni kandırmak için ya-
pıyor. Niyetini bilmiyoruz. Niyeti ancak Allah biliyor. Onun için o niyet de sahih olmadıkça bu sözün de bu amelin de faydası yok.

*Ve lâ kavle ve lâ ame-
le ve lâ niyyete illâ bi isâbeti's-sünneti.* Buraya çok dikkat lazım. Ne sözün kıymeti var, ne amelin kıymeti var, ne de niyyetin kıymeti var. Bütün şeyler bir niyet. Bütün ameller niyete bağlıdır. Ama o niyet ki sünnet-i seniyyeye uygun değildir, onun da

kıymeti yok. Binâenaleyh sünnet-i seniyyeye bakınız ne kadar şey var. Sünnet-i seniyyeye uymak, onun üzerinde hareket etmek insanın yegâne saâdetidir. Bu da bir mühim meseledir.

لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيِّي وَالسُّلْطَانُ وَلِيٌّ مِّنْ لَا وَلِيٍّ لَهُ

Lâ nikâha illâ bi veliyyin ve's-sultânü veliyyü men lâ veliyye lehû.

Lâ nikâha illâ bi veliyyin. Evleneceğiz. İki-miz mutabık kaldık. İki de şahit bulduk. Aldın mı aldın. Verdin mi verdim, oldu. Olmaz. *İllâ bi veliyyin.* Onun anası babası oraya gelecek. Anası babası da razı olacak. Şu yaşından sonra olursa o kanunun işi. Orası bizim işimiz değil. O kanunun işine karışmayız. Fakat velinin nikâhta bulunması şart. İsterse 20 yaşında olsun, isterse 40 yaşında olsun. Hele şürefadan ise, şürefa yani temiz bir aileden ise, o temiz aileden olan kimselerin, ebeveynlerinin de nikâhta bulunmaları şart. Onların da rızaları şart yani. Onların rızaları olmadan o kız kendisini başkasına nikâhlayamaz. Ama diyeceksin ki işte 18'den sonra yahut 15'ten sonra kız şeydir, muhayyerdir. O kanun da muhayyerdir başka. Yalnız şerif tabakadan olmayan adi tabakanın kadını kendisini nikahlar diyor. O kendisini

nikâhlar, âdî tabakanın, yani malum insanlarda bir şey var derece var ya şimdi kemâle erişmiş, derece itibariyle insanların kızları ki bunları nasıl, nasıl tabir edelim? Bu avam kısmının kızları. Bunlar evlenebilirler. Avamın dışında olan has tabakanın insanı, biz ille anasına, babasına, onlar bilir diyecek. Bunlar verirse razı olacak, vermezlerse olmayacak.

Lâ nikâha illâ bi veliyyin ve's-sultânü veliyyü men lâ veliyye lehû. Eğer onun velisi yoksa, o zaman devlet onun nikahını kıyar. Şunu da okuyalım da bitsin.

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَلَدِهِ
وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

Lâ yü'minü ehadüküm hattâ ekûne ehabbe ileyhi min veledihî ve validihi ve'n-nâsi ecmaîn.

Lâ yü'minü ehadüküm. Sizin biriniz iman sahibi olamazsınız. *Lâ yü'minü.* İman etmiş değildir. İman sahibi değildir. *Ehadüküm.* Sizden biriniz.

Hattâ ekûne ehabbe ileyhi min veledihî ve validihi ve'n-nâsi ecmaîn. Hattâ ben ona, o iman eden insana, anasından, babasından, bütün insanlardan daha ziyade sevgili olmadıkça.

Peygamberini insan, anasından, babasından, bütün insanlardan daha fazla sevmeli. Ben bu adamı çok seviyorum ya. Niçin?

Çok ikramı izzeti var bana. Onun için bayılıyorum bu adama. Ama peygamberin yanında herkesten daha çok sevilmeye layık olan Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem. Çünkü bizi gavurluktan kurtarıp İslâm nimetine erdirmiş, Allah'ın rızasını kazanmaya yollar göstermiş. Bundan daha büyük ne devlet olur. Sana Resuûlullah Efendimiz öyle. Bunu bilmek çok biraz da müşkül ha. Resûlullah boyuyla, postuyla, kalıbıyla, kıyafetiyle bilinmez. Bilinmesi de iyidir amma asıl iş bunun içerisinde. Onun için, O'nun hayatıyla memâti müsavidir. O, bugün de hayattadır yani. Bugün de hâyıdır Resûlullah. İşte bu sözler O'nun sözleridir. O'nun sözleridir. O'nun hayatının alametidir bunlar. Binâenaleyh, Peygamber göçtü de demek yahut vefat etti demek caiz değil. Hayat-ı maneviye diyorlar. Hayat-ı maneviyle hâyıdır Peygamber'dir. Hatta hayat-ı mânevî ile hâyıdır. Harpte Allah rızası için şehid olan şüheda kim olursa olsun. Çoban Ahmet dayının oğlu, o da çoban fakat harpte şehid düştü. Ölmez.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ
أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ¹

*Velâ tekûlû limen yüktelu fî sebîli(A)llâhi
emvât(un) bel ahyâun velâkin lâ teş'urûn.*

*Velâ tekûlû limen yüktelu fî sebîli(A)llâhi
emvât. Emvât. Onlara siz ölü demeyin. Niçin?
Hak yolunda öldü. Bel ahyâun. Belli ki onlar ha-
yattadırlar. O hayattan sizin haberiniz yoktur.
Hayat-ı maneviyye o hayat. Hâyıdırlar. Bir şe-
hid ki bu mertebeye erişir de, bir peygamber,
hepsi de böyledir peygamberlerin. Hassaten bi-
zim peygamberimiz. Ona ölüm erişmez. Hayat-
ı maneviyye ile hâyıdır. Onun için O'nun sev-
gisi herkesi sevmekten daha âlâ ve daha üstün-
dür. Yapamadıkça olmaz, müslüman olamaz.
La yekunu mü'minen.*

لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَلَدِهِ
وَوَالِدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

*Lâ yü'minü ehadüküm hattâ ekûne
ehabbe ileyhi min veledihî ve validihi ve'n-
nâsi ecmaîn.*

¹ Bakara Suresi 154.

Veled de varmış. Veled'i unuttuk galiba. İnsan evladını sever. En çok sevdiği evladıdır. Fakat evladından daha çok anadan babadan daha çok, bütün insanlardan daha çok, peygamberini sevmedikçe mümin-i kâmil olamaz. Mümin-i kâmil olmadıkça da ham bostan gibi.

لَا يُبَاشِرِ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ وَلَا
تُبَاشِرِ الْمَرْأَةُ الْمَرْأَةَ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ

Lâ yübâşiri'r-racülü'r-racüle fi's-sevbi'l-vâhidi, ve lâ tübâşiri'l-mer'etü'l-mer'ete fi's-sevbi'l-vâhidi.

Lâ yübâşiri'r-racülü'r-racüle fi's-sevbi'l-vâhidi. İncecik bir entari giymiş hanımefendi. Onunla birbirlerine sarışıyorlar. Sarışma. Muâneka diyorlar. Türkçesi sarışmak yani, kucaklaşmak.

Tam işte kurtarıcıdır, şöyledir, böyledir, göklere kadar çıkarır. Şairlerin bir hüneri var, şairlerin hüneri. "Beşşerâv yettevmüvvâvun." Onlar insanları, istedikleri adamları, isterse cehennemlik olsun yani, istedikleri adamı meth ederler, meth ederler, göklere kadar çıkarırlar. E biz ne bilelim ya, filan adamı böyle

meth etmiş deriz, bak ne kadar medihleri var. Hâlbuki cehennemlik bir adam işte. Ayıplarken de öteki bir adamı ayıplar, cehennemin dibine kadar sokar, yerin dibine kadar sokar. Ama Cenâb-ı Hakk'ın sevgilisidir belki de. Gönlünü bilmezsin ki. Binâenaleyh siz ayıp edici, met-hedici olmayın.

لَا تَكُونُوا عَيَّابِينَ وَلَا مَدَّاحِينَ وَلَا طَعَّانِينَ وَلَا

مُتَمَّاوِينَ

Lâ tekûnû ayyâbîne ve lâ meddâhîne ve lâ ta'ânîne ve lâ mütemâvitîne.

Ve lâ ta'ânîne. Ta'nîn de ayyâbinin bir eşi. Tâ'n edici. Nesebin şöyle, hasebin böyle. Sen şuradan geldin, sen buradan geldin. Şöyle bir adamsın, soyun belli değil. Bilmem ne diyecekler. Yine ayıplamanın bir devri.

Ve lâ mütemâvitîne. Kesel. Tembel adam diyerekten de ona buna da ad takmayın.

Allah kusurlarınızı affetsin. Cümlemizi tevîkât- samedaniyesine mazhar etsin. Sevdiği ve razı olduğu kullarının arasına cümlemizi kabul etsin. Son laf olaraktan yine hepimiz müslümanız. Müslümanlar kardeştir. Başkalık yok. Müslümanlar kardeştir. Kardeşlikte birlik vardır. Birlikten başka her şey, birlikte her şey

doğar. Birlikten ayrılırsan her şey berbat olur. Tevhid, Lâ ilâhe illallâh'tır. Birlikle olur. Orada yirmi dört tane harf bir araya gelmiş, tevhid olmuştur. Ayrılırlarsa tevhid bozulur. Müslümanlar da sağ ile sol, şark ile garp, ön ile arka, her nerede olursa olsun Müslüman olduktan sonra kardeştir. Vesselam.Himaye edeceksin, yardım edeceksin, elinden tutacaksın, ne yapacaksan yapacaksın. Kardeşe yapmak ne lazımsa ona da öyle yapacaksın. Onun için kardeşlerimiz hakkında hepimiz birbirimize sarılarak el birliğiyle. Canım bunu hepiniz bilirsiniz. Bir baba ölüyormuş da bildiğiniz hikâye ama.mÖlürken bir demet getirttirmiş çırpılardan. Demiş oğlum şunları kırı kırı verin demiş. Çocuklar da hemen çıt çıt kırmışlar. Bağlayın bir yere demiş. Şimdi koparım bakayım.Kopmamış. Bir olursanız böyle olursunuz. Dağılırsanız böyle olursunuz. Allah bize akıl versin.

El Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU

06.04.1975

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



SERVER
KÜRSÜ